

1. ZORGBLEIDSPLAN

A. Uitgangspunten van het zorgbeleid, brede zorg

Deze zorgvisie bevat een aantal basispijlers. Pijlers waar we ons, als team, aan vasthouden en waar we dagelijks mee bezig zijn. Deze visie toont hoe we zorg binnen onze school zien, en waar we naartoe willen. Door te kijken naar de mogelijkheden en de noden van onze leerlingen is onze zorgvisie steeds in evolutie. Het is een continu veranderingsproces, wat betekent dat onze zorgvisie ook nooit af zal zijn.

Algemene uitgangspunten, achtergrond bij het zorgbeleid

Elk kind is anders. Elk kind leert anders. Elk kind heeft recht op zorg. Sommige kinderen vragen meer zorg dan anderen.

Er zijn kinderen die bijkomende zorg vragen. Deze kinderen stellen ons voor de boeiende uitdaging om antwoorden te formuleren op hun specifieke hulpvragen. Het zorgbeleid vormt een voortdurende afstemming tussen het pedagogisch-didactische aanbod en de behoeften van de leerlingen.

Om de visie op het zorgbeleid (verder) uit te bouwen, is overleg een onmisbare factor.

Belangrijk is dat het schoolteam gelijkgericht werkt. Differentiatie zal een belangrijk uitgangspunt zijn om tegemoet te komen aan de noden en de mogelijkheden van de kinderen.

Om doelgericht te werken is het noodzakelijk de beginsituatie van de leerlingen te kennen. Dit is van belang om de doelstellingen, de leerinhouden, de werkvormen, de groeperingsvormen, ... af te stemmen op deze beginsituatie.

Vandaar dat de klastitularis de hoofdverantwoordelijke blijft om een uitgestippeld plan uit te voeren.

De basisopdracht van elke school is dat alle leerlingen zich ten volle kunnen ontplooiën door binnen de school een leeromgeving te creëren waarbij via diverse werkvormen op een positieve manier wordt omgegaan met de diversiteit tussen de kinderen en waarbij er een uitdagend leer- en leefklimaat gecreëerd wordt voor alle kinderen.

Naast deze algemeen geldende doelstelling vindt het schoolteam het belangrijk dat er een structurele aanpak is voor kinderen met leer- en ontwikkelingsmoeilijkheden. Planmatig en gelijkgericht werken aan een zorgzame school kenmerkt een zorgbrede school:

- Alle kinderen optimale kansen geven
- Alle kinderen vanuit hun eigen mogelijkheden laten ontwikkelen
- Kinderen die risico's lopen in hun ontwikkeling of die in hun leertijd bedreigd zijn tijdig opsporen, begeleiden en opvolgen

Door een gedifferentieerde aanpak en een specifieke benadering stemmen wij ons onderwijs af op de zorgvragen en noden van onze kinderen. Dit vanuit onze historiek, onze draagkracht en instroom.

De uitbouw van ons zorgbeleid is een opdracht voor het ganse team. Het is een gedeelde zorg.

Door coördinatie vanuit het zorgteam en regelmatig teamoverleg, door ondersteuning en door kansen te grijpen om deskundiger te worden, kan in onze school de zorgcultuur verder groeien.

We werken nauwgezet samen met ouders, het CLB, leerondersteuners, pedagogisch begeleiders, externe hulpverleners en uiteraard de leerling zelf.

Binnen ons zorgbeleid hanteren we de principes van handelingsgericht werken (HGW):

Uitgangspunt 1: Onderwijs- en ondersteuningsbehoeften

Analyse, diagnostiek, advisering en begeleiding richten zich op wat de leerling nodig heeft om een doel te bereiken, de onderwijsbehoefte. De leraar past zijn/haar onderwijsaanbod hierop aan. Hiervoor heeft de leraar eventueel ondersteuning nodig, de ondersteuningsbehoefte. Tevens stellen we de vraag op welke manier we ouders hierin betrekken.

Uitgangspunt 2: Afstemming en wisselwerking

Er is een voortdurende wisselwerking tussen de leerling en zijn omgeving. Die wederzijdse beïnvloeding vraagt om afstemming. (Welk effect heeft mijn aanpak op de leerling en hoe kan ik mijn aanpak beter afstemmen op wat deze leerling nodig heeft?) We stellen ons de vraag: Wat heeft deze leerling nodig in deze onderwijssituatie, met deze leraar, deze klasgenootjes, deze ouders, deze school, ...?

Uitgangspunt 3: De leerkracht doet ertoe

De leerkracht is de spilfiguur. Het zorgteam ondersteunt de leerkracht.

Uitgangspunt 4: Positieve aspecten

Al te vaak ligt de focus op de problemen, op wat niet goed gaat. Wij vertrekken van het positieve in elk kind om daaruit te zoeken naar de mogelijkheden om de zorgvragen aan te pakken. Dit positieve staat wel steeds duidelijk in relatie met de vooropgestelde onderwijsbehoefte.

Uitgangspunt 5: In constructieve samenwerking

Leerkrachten, ouders, leerlingen en CLB participeren actief en als partners, elk vanuit hun eigen deskundigheid. De leraar is de onderwijskundige, de ouders zien we als opvoedings- en ervaringsdeskundige.

Uitgangspunt 6: Doelgericht handelen

Van elke handeling en elke stap wordt bekeken in welke mate die nodig en nuttig is in functie van het afgesproken doel. Op deze manier gaan we niet zomaar testen afnemen van een leerling, tenzij we dit met een welbepaald doel gaan doen: 'Als we weten dat ... dan kunnen we ...'

Uitgangspunt 7: Systematisch en transparant

We streven naar een duidelijke en open communicatie tussen alle betrokkenen. We maken afspraken over wie wat doet, waarom, waar, hoe en wanneer.

Het uitvoeren van deze zorgtaken gebeurt op 3 niveaus, waarbij een geïntegreerde aanpak centraal staat. Hiermee bedoelen we dat er een voortdurende wisselwerking is tussen de 3 niveaus onderling.

- Schoolniveau: zorginitiatieven op niveau van de school (en de scholengemeenschap)

Wie het zorgbeleid coördineert, is zichtbaar aanwezig op de school en maakt deel uit van het schoolteam. Zij is het **aanspreekpunt voor elke zorgvraag** van zowel leerlingen, leerkrachten, ouders, externe hulpverleners, ...

Coördinatie veronderstelt dat men weet wat de vooropgestelde doelen zijn en op wie men daarvoor beroep kan doen, zowel intern als extern. Een beleid ontwikkelen vanuit een door het schoolteam gedragen visie en gezamenlijke doelgerichtheid is hierbij onontbeerlijk.

De zorgcoördinator moet collegiale **overlegmomenten kunnen organiseren**, rond het voorkomen en aanpakken van hulpvragen en probleemgedrag.

Het is belangrijk dat pedagogisch-didactische knelpunten bespreekbaar worden gemaakt en dat men zoekt naar een **gelijkgerichte aanpak** binnen de school.

Er is een constant streven naar een gelijkgerichte aanpak binnen de 3 vestigingsplaatsen van onze school.

Naast intern overleg hecht de school ook belang aan het organiseren van een goede **samenwerking met externen**.

De ouderbetrokkenheid kunnen stimuleren en **zorgen voor een transparante communicatie met de ouders** is één van onze aandachtspunten binnen het zorgbeleid.

De zorgcoördinator verzorgt de **brugfunctie naar het CLB** dat de school begeleidt. Binnen de school werken we met 1 vaste contactpersoon, zowel voor de kleuterschool als voor de lagere school.

Ook vanuit het buitengewoon onderwijs wordt de nodige expertise geboden. Hiervoor doet de school een beroep op het leersteuncentrum waarbij ze aangesloten is.

De zorgcoördinator is verantwoordelijk voor de praktische uitvoering van het zorgbeleid. Dit beleid werd op basis van de bevindingen van het leerkrachtenteam, door middel van een zorgscreening en met ondersteuning van de pedagogisch adviseur geoptimaliseerd tot een hedendaags zorgbeleid.

Zo heeft de zorgcoördinator op de maandelijkse personeelsvergadering een forum waarin er ruimte is voor het maken van afspraken, het vastleggen van een planning, het delen van de nodige expertise,

Daarnaast volgt de zorgcoördinator de nodige **navormingen** en zorgt zij ervoor dat inhouden doorgegeven of toegankelijk gemaakt worden.

De zorgcoördinator is tevens verantwoordelijk voor het (helpen) afnemen, (helpen) invoeren, analyseren en bespreken van testen. Ook het koppelen van de nodige acties aan de resultaten neemt de zorgcoördinator, weliswaar in overleg met de klasleerkracht, voor haar rekening.

De zorgcoördinatoren van 'Scholengemeenschap Hageland' komen op regelmatige basis, in de loop van het schooljaar, samen. Binnen deze overlegmomenten is er ruimte om ieders specifieke zorgwerking toe te lichten, kennis te delen, zorginitiatieven van elkaar te bekijken, zorgmaterialen met elkaar uit te wisselen.

Concrete initiatieven die op het niveau van de school genomen worden, zijn:

- Het ondersteunen van het gebruik van een eenduidig kleutervolgsysteem.
- Het verfijnen van het kleutervolgsysteem.
- Het optimaliseren van de aanmeldingsformulieren (pre-MDO), zodat het MDO gericht kan doorgaan.
- Het organiseren van de registratie van nuttige informatie over de leerlingen (leerlingdossier) en dit toegankelijk maken voor alle betrokkenen.
- Inrichten van een toegankelijk zorglokaal, met de uitbouw van een zorgbibliotheek.
- Uitbouwen van een netwerk van personen, diensten en scholen waarmee kan samengewerkt worden en/of ondersteuning kan gevonden worden.
- Het organiseren en leiden van overgangsgesprekken, overlegmomenten en (pre)MDO's.
- De continuïteit van de maatregelen voor leerlingen met een leerstoornis bewaken.

- Het organiseren en coördineren van de differentiatie-initiatieven naar doelen, inhouden, werkvormen, evaluatie, tempo,
- Aanspreekpersoon zijn voor zorgvragen van leerlingen, leerkrachten en ouders.
- Bewaker zijn van de samenhang tussen al de participanten van de zorgverbreding die op de school met de leerlingen werkzaam zijn: teamleden, CLB, ouders, externe hulpverleners.
- Het voorbereiden (en leiden) van vergaderingen met het zorgteam + verslaggeving.
- Stimuleren van de ouderbetrokkenheid.
- Het organiseren van contacten met ouders.
- Zorgen voor een gezamenlijke doelgerichtheid rond zorg.
- (Zelf)evaluatie van het zorgbeleid en bijsturing.
- Afspraken in een tekstvorm zetten voor het schoolwerkplan. Het zorgbeleid regelmatig evalueren en bijsturen.
- Regelmatig overleg tussen de zorgcoördinatoren van de scholengemeenschap.
- Het opstellen van een stappenplan 'wat te doen bij luizen'.
- Een informatiebrief oudercontacten kleuterschool
- Het opstellen van duidelijke regels en afspraken omtrent de aanpak van gedrag op school (bv. speelplaatsregels, eetzaalregels, ...).
- Gelijkgerichte afspraken rond het gebruik van de schoolagenda.
- Vrij lezen i.f.v. leesplezier en leesmotivatie
- Het uitwerken van concrete afspraken bij kinderen met gedragsmoeilijkheden en/of socio-emotionele problemen
- Opstart voor compenserende voorleessoftware

○ Leerkrachtniveau: het ondersteunen van de (klas)leerkracht

Het is niet voldoende om doelstellingen te formuleren op schoolniveau. Het is immers de leerkracht zelf die elke les opnieuw acties en initiatieven moet ontwikkelen om het zorg- en gelijkekansenbeleid gestalte te geven. Daarom moet de leerkracht **handelingsbekwamer** gemaakt worden inzake het aanbieden van gelijke kansen voor alle leerlingen. Dit betekent dat hij/zij moet kunnen omgaan met de verschillende aspecten van diversiteit tussen leerlingen.

Leerkrachten worden in onze school ondersteund in het **tijdig detecteren** van wat de verschillen zijn tussen hun leerlingen. De omgang met de klasscreening, het kleuter- en leerlingvolgsysteem zijn belangrijke items in ondersteuning van de klaspraktijk. We maken hier zowel kwantitatieve als kwalitatieve analyses. Steunend op de analyse van deze gegevens zullen we een passend en doeltreffend zorg-, talen- en gelijkekansenbeleid voor de klas kunnen uitbouwen.

We coachen de leerkracht, bij voorkeur in zijn/haar eigen klas, in het gebruik van didactische suggesties, in het observeren, in het samenwerken, in het remediëren en differentiëren. Door deze coaching beogen we om het lesgeven als dusdanig te organiseren dat alle leerlingen, met hun verschillen, zo veel mogelijk kansen krijgen.

Concrete initiatieven die op het niveau van de klasleerkracht genomen worden, zijn:

- De klastitularis coachen door vanuit een collegiaal overleg of pre-MDO/MDO te zoeken naar aanpakmogelijkheden van leerlingen met specifieke hulpvragen.
- Observeren in de klas.

- Het uitschrijven van een planmatige aanpak voor leerlingen die speciale zorg nodig hebben (handelingsplannen).
- LVS-resultaten analyseren en hieraan de nodige acties koppelen, bv. differentiatiematerialen.
- Hulp bieden bij differentiatiemomenten.
- Zoeken naar differentiatiematerialen voor zwakkere en/of hoogbegaafde leerlingen.
- Zoeken naar interventies en oplossingen.
- Het opvolgen van de interventies en evalueren.
- Het ondersteunen van leerkrachten tijdens oudergesprekken.

- Leerlingniveau: het begeleiden van de leerling

Binnen het zorgbeleid dient er aandacht te zijn voor het begeleiden van individuele leerlingen. Daarnaast hebben we aandacht voor het uitvoeren van een individuele planmatige aanpak, individuele remediëring bij hardnekkige leerproblemen (rekenen, schrijven en lezen), training van de basisvaardigheden, stimuleren van motorische vaardigheden, de aanpak van gedragsproblemen etc. Dit gebeurt vaak vanuit een specifieke deskundigheid.

Concrete initiatieven die op het niveau van de leerling genomen worden, zijn:

- Ondersteuning bij het remediëren en het remediëren van kinderen met specifieke leerproblemen, gedurende een afgesproken tijd.
- Ondersteuning in of de afname van AVI, LVS Spelling en Wiskunde, SALTO-toets, KOALA.
- Kindgesprekken voeren met kinderen die socio-emotionele problemen hebben.
- Leergesprekken
- Observeren in de klas/op de speelplaats.
- Overleg met ouders over de hulp die ze thuis kunnen bieden.
- Mind, set, grow
- Kids' Skills
- Blij met mij

Vanaf schooljaar 2020 - 2021 worden er 20% van de gekleurde uren zorgcoördinatie ingezet voor leerlingondersteuning in de klas. Dit percentage zal de volgende schooljaren stelselmatig stijgen:

- Schooljaar 2021 - 2022: 25%
- Schooljaar 2022 - 2023: 30%
- Schooljaar 2023 - 2024: 35%

Deze leerlingondersteuning focust zich op het begeleidingsdomein 'leren en studeren', met als doel: het leren van onze leerlingen te optimaliseren en het leerproces te bevorderen door leer- en studeervaardigheden te ondersteunen en te ontwikkelen. We gaan hierbij ook kijken hoe we de executieve functies van onze kleuters en leerlingen kunnen ondersteunen en stimuleren.

Concrete initiatieven:

- Aanleren hoe leerlingen maatregelen/hulpmiddelen inzetten
- Werken in kleine groep
- Remediëring

- Feedback geven
- Leerlingen zichzelf leren plannen en organiseren in de klas en bij huiswerk
- Leerlingen planmatig leren werken binnen een differentiatieaanbod
- Studievaardigheden helpen oefenen
- Leergesprekken m.b.t. de mindset van de leerling, de leerkuil, faalangst, executieve functies
- De klankkast in de 3e kleuterklas

B. Praktische uitwerking

1.1 Algemene gegevens zorgteam

Zorgcoördinator:

Liesbeth Poffé

Contactpersoon CLB voor de kleuterschool en lagere school:

Hanne Vancauwenbergh

Zorg- en SES- leerkrachten:

- Kleuterschool: Vanessa Janssens
- Lagere school: Patricia Reniers, Celien Kabergs, Sofia Holsbeek

Voorinstructie, remediëring, Taalheldklas (leder kind taalheld):

- Kleuterschool: Vanessa Janssens
- Lagere school: Juline Van Den Bossche

Het CLB-team voor de school:

Pieter Goossens	Directie
Hilde Bekaert	Vestigingscoördinator
Hanne Vancauwenbergh	Contactpersoon kleuter- en lagere school
Benedicte Melis	Arts
Kathleen Herbots	Verpleegkundige
Kristel Kestens	Administratief medewerkster

Leden van Regioteam 2, die vnl. de casussen binnen onze school opnemen:

Hanne Vancauwenbergh	Orthopedagoge
Kathleen Herbots	Verpleegkundige
Benedicte Melis	CLB-arts

1.2 Visie op zorg in onze school

Als schoolteam vinden we het belangrijk dat elk kind zich goed voelt en graag naar school komt. Binnen een **veilige en geborgen sfeer** besteden we aandacht aan de eigenheid van elk kind. We hebben **oog voor de talenten** van de kinderen, maar houden ook rekening met ieders noden. Op die manier ondersteunen we een kind in zijn leer- en groeiproces.

Om onze zorgwerking kritisch en objectief te evalueren en aan te passen aan de noden van onze huidige leerlingpopulatie, de noden binnen onze onderwijsstructuur en de noden van het schoolteam stapten we in het schooljaar 2015-2016 in het **begeleidingstraject** van

OVSG. Samen met de pedagogisch adviseur werd er een zorgscreening afgenomen op 2 niveaus: niveau van het zorgteam en niveau van de klasleerkrachten. Deze screening bracht naast de kwaliteiten en positieve eigenschappen van de school en haar leerkrachtenteam ook een aantal pijnpunten aan het licht. Het team zette samen met de pedagogisch adviseur een **tijdspad** van 3 schooljaren uit waarbinnen deze prioriteiten werden aangepakt.
=> zie bijlage 1 voor tijdspad, met evaluaties.

Voor het schooljaar 2016-2017 stelden we volgende prioriteiten:

1. Het bijsturen en uitschrijven van onze zorgvisie
2. Afspraken maken omtrent de digitale schooladministratie
3. Een kritische blik werpen op ons LVS-systeem: lezen, wiskunde, spelling
4. Uniformiteit in het gebruik van hulpmiddelen, maatregelen, schema's en stappenplannen. Interne overlegmomenten organiseren, zorgen voor een transparante communicatie tussen alle betrokken partijen.
5. De werking van het CLB toelichten zodat er meer duidelijkheid en gelijkgerichtheid is.
6. In- en uitstroom, bevraging en oriëntering:
 - Duidelijkheid brengen in ons zorgbeleid.
 - De rol van de zorgcoördinator duidelijk stellen.
 - Hoe transparant en optimaal samenwerken met alle betrokken partijen?

Voor het schooljaar 2017-2018 werden volgende prioriteiten gesteld:

1. Versterken van onze preventieve basiszorg
 - Voor de kleuterschool:
 - Taalvaardigheid/hoekenwerking/klasorganisatie
 - Voor de lagere school:
 - Aanpak boekenhoeken + structureel ingepland vrij lezen
 - Voor de kleuterschool en de lagere school
 - Vastleggen van een nascholingstraject met Ingrid Diddens van OVSG voor het ganse schoolteam (schooljaar 2018-2019)
2. Sterke vakdidactiek
 - Vrij lezen
 - Optimaliseren van boekenhoeken in de kleuterschool en lagere school
 - Uitbreiding van het boekenaanbod
 - Opstart van een centrale leesklas op school
 - Opzetten van leesacties zoals een boekenbeurs
3. Optimaliseren LVS
 - Bijsturen vanuit eindconclusies vorig schooljaar
 - De noodzaak van een LVS wordt gezien, maar dient te worden gekoppeld aan een analyse + het maken van gerichte afspraken. Dit zetten we 2x/jaar verder (begin en midden schooljaar).
4. Verhoogde zorg/uitbreiding zorg
 - Aanmeldingsfiches (pre-)MDO evalueren
 - Een planmatige aanpak verder uitwerken op basis van opvolging kinderen
 - Een goede opvolging door structureel ingebouwd overleg
 - Regelmatige opvolging van maatregelen/afspraken bij zorgkinderen = verderzetten op basis van acties in schooljaar 2016 - 2017

5. Bijsturen zorg in de klassen:
 - Hospiteerbeurten
 - Co-teaching: opstart co-teaching schooljaar 2018-2019
6. Samenwerking CLB te evalueren
 - Hoe verlopen de aanmeldingen en de opvolging van zorgkinderen
 - Positief bevonden vanuit overleg bijzondere bepalingen CLB
7. Organisatie en interactie
 - Coöperatieve werkvormen
 - Groepswerk stimuleren
 - De nadruk ligt nu op opstart van co-teaching in het schooljaar 18-19
8. Klasinterne differentiatie
 - We dienen blijvend oog te hebben voor de positieve kenmerken van de kinderen en de zaken die goed lopen.
9. In- en uitstroom leerlingen:
 - In september'18 starten we, in overleg met het CLB, met een vernieuwde BaSo-fiche.
 - 6de leerjaar: een oudercontact samen met het CLB kan niet meer georganiseerd worden door veranderingen in de werking van het CLB.
 - Bij specifieke vragen kunnen ouders terecht bij de schoolnabije CLB-medewerker onze school.
 - Het CLB organiseert een informatieavond rond de overgang naar het secundaire onderwijs.

Ook onze **pedagogische studiedagen** staan in het teken van ons zorgbeleid. Door ons te professionaliseren willen we teamgericht gaan nadenken over de invulling van het M-decreet in onze school. Op basis daarvan kunnen we de nodige maatregelen treffen en aanpassingen doorvoeren om tegemoet te komen aan de noden van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.

⇒ Zin in M? (Hoe aan de slag met M-decreet in onze school?) Basis- en verdiepingssessie.

Voor het schooljaar 2018-2019 stelden we volgende prioriteiten:

1. Evaluatie na 3 schooljaren: opvolging van leerlingen
 - Worden nu alle stappen van HGW doorlopen
 - Worden zorgkinderen sneller opgemerkt + sneller actie ondernomen + consequente opvolging
2. Evalueren zorgwerking:
 - Gemaakte afspraken verhoogde zorg/uitbreiding van zorg
 - Afspraken CLB
 - Evalueren aanpassingen LVS + bijsturen indien genoodzaakt
3. De zorgcoördinator
 - Blijvend professionaliseren door het regelmatig volgen van bijscholingen + briefen aan het team
4. Blijvend Versterken preventieve basiszorg
5. Organisatie en interactie
 - Verder uitwerken van coöperatieve werkvormen + evalueren
 - Zorgwerking in de klassen
 - Evalueren + bijsturen
6. Klasinterne differentiatie
7. Blijvend oog hebben voor de positieve kenmerken van de kinderen en de zaken die goed lopen
8. Vakdidactiek

- Opgezette leesacties: evalueren a.d.h.v. behaalde resultaten op LVS, bevraging kinderen/leerkrachten
- Omgaan met moeilijk gedrag

1.2.1 De vier fases van het zorgcontinuüm, acties binnen de verschillende fases

Fase 0: Preventieve basiszorg

De brede basiszorg vormt het grondbeginsel van de zorgpiramide. Om elke leerling optimale groeikansen te geven, plaatsen we de onderwijsbehoefte van elk kind centraal. Binnen fase 0 speelt de klasleerkracht een cruciale rol. De leerkracht stimuleert de ontwikkeling van de leerling via een **krachtige leeromgeving**. Door **preventief** te werken, proberen we ook heel wat moeilijkheden te voorkomen. We versterken wat goed gaat, om te werken aan wat minder goed gaat. Door te differentiëren in een gestructureerde aanpak op vlak van tempo, moeilijkheidsgraad en inhoud biedt de leerkracht eerstelijns hulp binnen de klas.

Op schoolniveau wordt er preventief aan deze basiszorg gewerkt door het op touw zetten van een aantal acties. Voorbeelden hiervan zijn: kwartierlezen, vrij lezen, de trotsdoos, het gebruik van streefwoordschat, het actieplan 'wij pestvrij'.

Een veilig pedagogisch klimaat houdt ook rekening met de verschillen tussen leerlingen. Het gaat daarbij niet alleen om verschillen in culturele achtergronden, maar ook om verschillen in fysieke en psychologische ontwikkeling, verschillen in motivatie, leerstijlen, leervermogen en talenten.

We volgen de ontwikkeling van onze leerlingen systematisch op via:

- Toetsen, rapporten, groeiboekje
- Foutenanalyses om het didactisch handelen te richten
- Observatielijst

Om de gegevens van al onze leerlingen bij te houden en te structureren maken we gebruik van het online systeem '**Broekx-on-web**'. Dit systeem bevat voor elk leerlingendossier een administratief en een pedagogisch luik. Het administratieve gedeelte bevat persoonsgegevens van de leerling zoals adres, telefoon, e-mail, medische aspecten en gegevens over afwezigheden.

In het pedagogische gedeelte worden de resultaten van de leerlingen systematisch

bijgehouden. Het betreft gegevens die voortkomen vanuit het leerlingvolgsysteem, gegevens over de sociale en emotionele ontwikkeling, gegevens over de werkhouding, verslagen van oudergesprekken, gesprekken met externen, verslagen van externen, ... Door het verzamelen van deze gegevens binnen elk dossier krijgen we zicht op de totale ontwikkeling van de leerlingen. Tevens levert het bruikbare informatie op voor het didactisch handelen.

Tussen de school, de ouders en externen is er een **voortdurende wisselwerking**. Ouders worden nauw betrokken. De focus ligt op het informeren, ondersteunen, inspraak geven en meebeslissen. De communicatie verloopt mondeling en/of schriftelijk. Bij mondelinge communicatie zijn er formele en informele overlegmomenten. Ouders krijgen ook een schriftelijke neerslag van de REDICODIS-maatregelen.

Onze school heeft een uitgebouwde SES-werking (zie ook visie 'gelijke onderwijskansen') Het ondersteunen van SES-leerlingen gebeurt zowel in de kleuterschool als in de lagere school door de SES-leerkrachten. Dit kan individueel of in kleine groepjes. Tijdens deze interventies zetten we in op de taalvaardigheid en/of executieve functies van deze leerlingen. Deze begeleidingsmomenten zijn vastgelegd in een (flexibel) uurrooster. Voor elke SES-leerling die geniet van SES-ondersteuning maakt de SES-leerkracht een handelingsplan op. De klasleerkracht en SES-leerkracht briefen elkaar regelmatig. De informatie vanuit deze ondersteuningsmomenten wordt tijdens oudergesprekken gehanteerd worden.

De SES-, zorgleerkrachten en de zorgcoördinator zitten op regelmatige basis samen om de werking te evalueren, indien nodig bij te sturen, elkaar te informeren en om afspraken te maken.

Andere concrete voorbeelden van preventieve basiszorg op onze school:

1. Rekening houdend met de verschillen tussen kinderen naar interesse, mogelijkheden en tempo:
 - In de klassen wordt het aanbod van thema's en materialen aangepast aan de leefwereld van de kinderen
 - In de kleuterklassen wordt voornamelijk 'al spelend' geleerd
 - De kleuterleidsters observeren de kleuters aandachtig
 - Het organiseren van zorguren per klas (individueel of in kleine groepjes)
 - Het aanbieden van hoeken- en contractwerk
 - Een werkwinkel in de klas met verrijkende materialen en educatieve spellen
 - We brengen nieuwe leerstof aan in verschillende stappen. Indien nodig krijgen de kinderen de kans om een stap terug te zetten
 - In de klas differentiëren we op niveau van ieder kind
 - In de lagere school is er binnen de gehanteerde methodes ruimte voorzien om te differentiëren. We maken hierbij ook gebruik van de analyses van het LVS
 - Het organiseren van een mini-klas
 - Een prikkelarme hoek in het hoofdgebouw
 - Indeling van onze speelplaats in zones
 - ⇒ Met daarbij horend een time-out zone op de speelplaats
 - Speelkoffers op de speelplaats
 - Het visualiseren van speelplaatsafspraken
 - Het gezamenlijk opstellen van klasafspraken en deze visualiseren in de klas

- Informatiebrief rond het stimuleren van het technisch en begrijpend lezen
- Onze leerlingen van het 6e leerjaar een bezoek brengen aan de beroepenbeurs
- We werken op school volgens de principes van EDI
- Het organiseren van hoekenwerk en contractwerk met het oog op het remediëren van de leerachterstand bv. de juffenhoek
- Het organiseren van werkwinkels met verrijkende materialen en educatieve spellen

2. De zelfstandigheid van elk kind ondersteunen:

- In de peuter- en kleuterklassen maken we gebruik van pictogrammen om dingen zelfstandig te doen, bv. jas aandoen
- Er wordt gewerkt met zelfcorrectie
- Er worden werkvormen gehanteerd die de zelfstandigheid van de kinderen aanwakkert
 - De kinderen krijgen taken waarvoor ze verantwoordelijk zijn

3. Het betrekken van de kinderen in het onderwijsaanbod

- Leerlingen krijgen inspraak, bv. speelplaats- en klasafspraken
- Kleuters bepalen mee de thema's die aan bod komen in de klas
- Er worden plezierige en leerrijke activiteiten georganiseerd
- Er wordt aandacht besteed aan verjaardagen, zodat alle kinderen in de kijker komen te staan
- We peilen naar welbevinden en betrokkenheid via een vragenlijst/observatie
- Bevraging van onze leerling rond pesten
- We werken overheen alle klassen met 'De Trotsdoos' (studiedag schooljaar 2015 - 2016)
- Onze leerlingen maken gebruik van de onderwijsskiezer
- De leerkrachten informeren de leerlingen rond de overgang naar het secundair onderwijs

4. Leerlijnen respecteren en aan speciale overgangen (3^e kleuterklas - 1^e leerjaar, 6^e leerjaar - secundair onderwijs) specifieke aandacht te besteden

- Gemaakte afspraken die gelden voor alle kleuterklassen en leerjaren
- We werken aan gelijkvormigheid, gradatie, leerlijnen, ...
- Kinderen van het 1^e leerjaar mogen in de loop van het schooljaar nog regelmatig een bezoek brengen aan de 3^e kleuterklas
- Kinderen van de 3^e kleuterklas brengen op hun beurt een aantal keer een bezoek aan het 1^e leerjaar
- Doorschuifdag
- Het 6de leerjaar brengt een bezoek aan de beroepenbeurs

5. Handelen vanuit een ontmoetende leerkrachtstijl:

- Kinderen respecteren in hun eigenheid
- Actief kijken en luisteren naar de kinderen
- Leerkrachten zijn bereikbaar en aanspreekbaar voor kinderen
- De kinderen kunnen problemen aankaarten bij de klasleerkracht, de zorgcoördinator of de directeur

- Voor kinderen met specifieke noden kan er een vertrouwenspersoon op school worden aangesteld
- Er worden momenten aangeboden waarbij de leerkracht interesse en waardering toont voor wat de kinderen bezighoudt, bv. kringmomenten, klasgesprekken
- Leerkrachten hebben een positieve ingesteldheid tegenover elk kind, bv. het gebruik van de trotsdoos kan hier een belangrijke bijdrage leveren, in elke klas wordt er bewust ingezet op complimenteren

6. Ouders worden als partner beschouwd in het leer- en ontwikkelingsproces van hun kind(eren)

- Heen- en weerboekjes voor kleuters en agenda's in de lagere school vormen een belangrijke contactbrug tussen ouders en school
- De school maakt gebruik van een online ouderplatform
- Ouders worden regelmatig op de hoogte gebracht van de vorderingen van hun kind(eren). Dit kan op de oudercontacten (3x/jaar), informeel, via de klasagenda, oudergesprekken, ...
- Het duiden van het belang van de aanwezigheid van ouders op oudercontacten
- Ouders zijn regelmatig een hulp op school (voorleesmomenten tijdens de voorleesweek, activiteiten op school voor Vader- en Moederdag...)
- Ouders worden betrokken bij het probleemoplossend handelen via oudergesprekken
- Een schriftelijke weerslag van de REDICODIS-maatregelen
- Een informatiebrief rond het stimuleren van de algemene leesvaardigheid, gekoppeld aan een leesdiploma
- Er is een actieve ouderraad op school aanwezig
- Op de website van de school wordt er op regelmatige basis meegedeeld wat er reilt en zeilt op school
- Kleuterparticipatie
 - Gezien het belang hiervan, wordt hierop dieper ingegaan bij punt 7
- Leerlingparticipatie
We hanteren een stappenplan dat in overleg met het CLB werd opgesteld. Dit start met het dagelijks bijhouden het aanwezigheidsregister (voor- en namiddag) door de klasleerkracht.

Daarnaast:

1. Controleert de directeur wekelijks de aanwezigheden van de leerlingen
2. Controleert de zorgcoördinator op regelmatige basis of er ongewettigde of veelvuldige afwezigheden worden vastgesteld, zowel voor de kleuters van de 3^e kleuterklas als voor de ganse lagere school.

Bij ongewettigde afwezigheden doorlopen we verschillende stappen:

1. De zorgcoördinator neemt contact op met ouders van wiens kind ongewettigd en/of veelvuldig afwezig is en bevestigt de context. Zo proberen we zicht te krijgen op de reden van afwezigheid.

2. Afhankelijk van de context en vanaf een bepaald aantal halve dagen afwezigheid werden volgende afspraken vastgelegd
 - Vanaf 5 halve dagen afwezigheid:
 - De zoco neemt in eerste instantie telefonisch contact op met de ouders
 - De zoco stuurt een infobrief naar de ouder, via het ouderplatform
 - De zoco meldt aan de ouders dat dit aan het CLB wordt doorgegeven
 - De zoco meldt dit op de cel aan het CLB
 - Vanaf 10 halve dagen afwezigheid:
 - De zoco stuurt opnieuw een infobrief via het ouderplatform
 - De zoco meldt dit aan het CLB
 - Vanaf 15 halve dagen afwezigheid
 - De zoco nodigt ouders uit voor een overleg, samen met het CLB
3. Afhankelijk van de afspraken met het CLB op de cel:
 - Blijft dit bij onze contactpersoon i.f.v. vraagverheldering
 - Wordt dit opgenomen door een lid van het Regioteam (indien effect na voldoende info achter wegen blijft)
4. Bij voldoende informatie, maar zonder hulp van ouders/leerling volgt er een doorverwijzing naar het Ankerteam

7. Kleuterparticipatie

Binnen onze basiszorg verdient kleuterparticipatie de nodige extra aandacht. De zorgcoördinator is het aanspreekpunt binnen het decreet van kleuterparticipatie.

De school maakt ook gebruik de vernieuwde toepassingen op Dataloop via 'Mijn Onderwijs'.

Er zijn een aantal belangrijke aandachtspunten:

- De school plaatst en houdt kwaliteitsvolle kleuterparticipatie op haar agenda. Dit is ingebed in de reguliere werking van de school.
 - Inzetten op kwaliteitsvolonderwijs
 - Opvolging door de zorgcoördinator vanuit het aanwezigheidsregister op Broekx
- De school en ouders bundelen hun krachten 'ouders zijn welkom op onze school'. We beogen een warme overgang van thuis naar de school.
 - Een rondgang op school, een kennismakings- en informatiemoment voor de instapdatum.
 - Een gedeelde verantwoordelijkheid.
 - De kleuterleerkrachten zijn 's morgens zichtbaar aanwezig op de speelplaats.
- We hebben aandacht voor onbedoelde en ongewenste effecten, zoals bv. zindelijkheid, tijdig aanwezig zijn

- Kleuters mogen met een luier naar school komen, we zetten samen in op zindelijk worden
- We stimuleren ouders om hun kind regelmatig en tijdig naar school te brengen
- We hebben aandacht voor onze actoren in de omgeving. Bv. Huis van het Kind, CLB, Ferm, ...

We zetten in op een goede samenwerking met alle betrokken partijen en hebben aandacht voor kwetsbare groepen binnen onze samenleving. We moedigen ouders in gesprekken aan om regelmatig en tijdig naar school te komen. Dit gebeurt in eerste instantie laagdrempelig, waarbij de klasleerkracht het aanspreekpunt is. Indien we weinig tot geen evolutie zien, nemen de klasleerkracht en zorgcoördinator dit samen op.

Voor onze peuters zetten we in op:

- Een aparte instapklas
- Een specifieke informatiebundel rond de werking van de instapklas, potjestraining, stimulering van de motoriek
- Een kijkmoment voor aanvang van de instapdatum voor peuter en ouder
- Infoavond voor de kleuterschool
- Open klasdag/opendeurdag
- Kleuters mogen met een luier aan naar school komen, maar er wordt samen met de ouders rond zindelijkheid gewerkt m.b.v. de zindelijkheidstas
- Bij regelmatige afwezigheden of telatakomingen:
 - ⇒ Oplijsten van kleuters die regelmatig te laat of afwezig zijn, en dit opvolgen
 - ⇒ Persoonlijk en/of telefonisch contact door de zorgcoördinator met ouders van wiens kleuter regelmatig afwezig is, hierbij wordt telkens het belang om regelmatig en tijdig naar school te komen geduid
 - ⇒ Ouders uitnodigen op school voor een persoonlijk gesprek
 - ⇒ Samenwerking met CLB en andere betrokken partners zoals bv. de thuisbegeleidingsdienst of Huis van het Kind

8. Waardering opbrengen voor de culturele en sociale achtergrond van elk kind

- Alle kinderen worden evenwaardig behandeld
- Er wordt aandacht besteed aan de veranderingen in thuissituaties van leerlingen
- Tijdens de levensbeschouwelijke vakken wordt er ingegaan op het unieke van elke mens

Fase 1: Verhoogde zorg

Voor leerlingen met specifieke zorg, waarbij fase 0 niet voldoende blijkt te zijn, voorziet de leerkracht verhoogde zorg. Bij voorkeur proberen we deze zorg te organiseren **binnen de klascontext**. Het **zorgteam** gaat hierbij **ondersteunen**. Zowel de leerlingen als de ouders worden gezien als ervaringsdeskundigen en worden dan ook nauw betrokken.

Tijdens deze fase kan er ook al samengewerkt worden met het CLB, voornamelijk om de leerling met **specifieke onderwijsbehoeften** van dichtbij op te volgen, specifieke interventies uit te werken en met de klasleerkracht te overleggen. De leerling blijft tijdens deze fase nog steeds zo veel mogelijk meedraaien in de klas. De onderwijsbehoefte van de leraar wordt besproken.

We observeren en analyseren de onderwijsbehoeften. We houden rekening met sterke leermomenten en bekijken hoe we deze kunnen vergroten of bereiken. We kijken naar de noden van de leerling. De leerkracht blijft de spilfiguur, maar wordt ondersteund door het zorgteam.

Het differentiëren gebeurt echter veel gericht. Voor sommige leerlingen of groepjes leerlingen zal er extra gestimuleerd, geremedieerd of gecompenseerd worden.

Concrete voorbeelden van verhoogde zorg:

1. Op klasniveau:

- Het aanreiken van gepaste maatregelen (voornamelijk remediërend en compenserend) op basis van de noden van de leerling
- Onthoudkaarten, stappenplannen, tabellen, schema's

2. Op schoolniveau:

- Elke klasleerkracht krijgt wekelijks 2 zorguren aangeboden. In deze zorguren komt een collega-leerkracht (= zorgleerkracht) zorgondersteuning bieden. Deze ondersteuning kan leerlinggericht zijn, waarbij er individueel of in kleine groepjes gewerkt wordt. Daarnaast kan de ondersteuning ook leerkrachtgericht zijn waarbij de klasleerkracht ondersteund wordt door de zorgleerkracht, bv. ondersteuning bij afname LVS, de zorgleerkracht neemt de klas over zodat de klasleerkracht de kinderen gericht kan observeren, hospiteerbeurten en het uitwisselen van ervaringen, materialen en gehanteerde werkmethodes, co-teaching, herhaling, verlengde instructie, het werken in een kleiner groepje, individuele begeleiding, remediëring Alle klassen hebben een vast lessenrooster waarin deze zorgmomenten zijn vastgelegd. De informatie uit deze zorgmomenten wordt door de zorgleerkracht genoteerd in de rode zorgmap. De interventies, observaties en resultaten zijn een belangrijke bron van informatie en worden tijdens oudergesprekken ter hand genomen worden.
- 2x/jaar wordt er een structureel ingepland pre-MDO voorzien. Indien noodzakelijk worden er bijkomende zorgoverlegmomenten voorzien. Binnen deze overlegmomenten worden (REDICODIS-)maatregelen en acties afgesproken die leerlingsspecifiek zijn. Ouders en leerlingen zijn hierbij belangrijke partners. We hebben blijvend oog voor de sterktes van de leerling.

Fase 2: Uitbreiding van zorg

Wanneer blijkt dat de maatregelen die genomen werden in fase 1 ontoereikend zijn, gaan we over naar fase 2 van het zorgcontinuüm. De maatregelen uit fase 1 blijven gelden, maar we gaan nog **specifieker** werken. Samen met het CLB bekijken we welke stappen er verder kunnen gezet worden. Alle betrokken partijen (ouders/leerling/leerkrachten/externen, ...) kunnen hun bezorgdheden uiten en problemen melden.

Veelal is er in deze fase sprake van **handelingsgerichte diagnostiek**, waardoor er eventueel een diagnose kan gesteld worden. Op basis van de **adviezen** uit het **diagnostisch traject** bepalen de leerkracht en het zorgteam, telkens in overleg met ouders en de leerling, de individuele aanpak. We bekijken wat haalbaar is in de klas en daarbuiten. We overleggen met het CLB en eventuele externe hulpverleners worden ook betrokken. Externe hulpverleners kunnen zijn: logopedisten, kinesisten, psychologen, kinderpsychiater, revalidatiecentra, leerondersteuners.

Er dient voor de leerling een **planmatige aanpak** te worden opgesteld. Naargelang de noden gaan we stimulerende, remediërende, compenserende en/of dispenserende maatregelen nemen. Het vastleggen van deze REDICODIS-maatregelen gebeurt steeds in **overleg** met de betrokken partijen. Iedereen krijgt ook een overzicht van alle maatregelen die tijdens het overleg werden vastgelegd. De maatregelen worden genoteerd in het zorgdossier van de leerling op Broekx-on-web, dat steeds te raadplegen is door de leerkracht (REDICODIS - per leerling).

Soms gaan we over tot het opstellen van een **flexibel traject**, maar nog steeds **binnen het gemeenschappelijk curriculum**. Dit gebeurt steeds in overleg met alle betrokken partijen.

Voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften kan zittenblijven, een vervroegde overstap naar 1B of schoolloopbaanversnelling overwogen worden. Het belang van de leerling staat steeds voorop. Zittenblijven is alleen zinvol wanneer de onderwijsbehoeftes van een leerling nagenoeg volledig samenvallen met het onderwijsaanbod van de klas die net werd doorlopen. We proberen zittenblijven kost wat kost te vermijden.

De schoolloopbaan versnellen doen we ook alleen op basis van duidelijk vastgestelde onderwijsbehoeftes. We maken hiervoor gebruik van de versnellingswenselijkheidslijst van Talent.

In bovenstaande situaties doorlopen we een diagnostisch traject in samenwerking met het CLB, organiseren we constructieve contactmomenten met ouders en leerling en overleggen we het besluit binnen de klassenraad.

Concrete voorbeelden van uitbreiding van zorg:

- Informeren over specifieke leerstoornissen in functie van professionalisering
- MDO met het CLB
- Opstart van compenserende voorleessoftware bv. Alinea,
- Doorverwijzing naar externe hulpverleners
- Overleg met externe hulpverleners
- Regelmatig tussentijds overleg met de ouders (buiten de geplande oudercontacten)
- Uitschrijven van handelingsplannen
- Deskundigheid van externe hulpverleners benutten en toepassen in de klas
- Nauw samenwerken met de ouders
- Extra ondersteuning bieden in de klas
- Ondersteuning vanuit Leersteuncentrum CO op basis van een verslag Gemeenschappelijk Curriculum
- Het gebruik van aangepaste materialen en specifieke zorgmaterialen

Fase 3: Individueel aangepast curriculum

Soms leveren onze inspanningen niet altijd het gewenste resultaat: er is geen evolutie meer merkbaar, de ontwikkeling stagneert, de leerling functioneert niet beter, het welbevinden van de leerling komt in het gedrang of de draagkracht van de school wordt

overschreden. In dergelijke situaties dringt het zich soms op om af te stappen van het **Gemeenschappelijk Curriculum** en over te gaan naar een **Individueel Aangepast Curriculum** binnen onze school. Dit kan alleen na het uitschrijven van een IAC-verslag door het CLB.

School, ouders, CLB, leerling en ondersteuner gaan in overleg met elkaar om binnen een IAC een doelenplan op te stellen. Een doelenplan met leerdoelen, op maat van onze leerling. Dit vraagt van alle betrokkenen een gelijkgestemde inzet. Belangrijk hierbij is dat we op zeer regelmatige basis de opgestelde doelen gaan evalueren, aanpassen en/of bijstellen op basis van de noden van de leerling.

We beogen met deze leerdoelen de maximale ontwikkeling van de leerling en een zo volwaardig mogelijke participatie aan het klas- en schoolgebeuren.

- Leerlingen met een IAC komen niet in aanmerking voor een getuigschrift basisonderwijs. Dit getuigschrift is een voorwaarde voor inschrijving in de A-stroom secundair onderwijs.
- Leerlingen met een IAC krijgen op het einde van de basisschool een verklaring van het aantal en het soort gevolgde schooljaren en een schriftelijke motivering met inbegrip van bijzondere aandachtspunten voor de verdere schoolloopbaan.
- Op het einde van de basisschool wordt het verslag opgeheven. Indien ook voor het secundair onderwijs een IAC nodig blijkt, moet er een nieuw IAC-verslag worden opgemaakt. Met dit verslag kan de leerling in theorie wel starten in 1A. Meestal volgt na het basisonderwijs echter een overgang naar de 1B.

Men kan er ook voor kiezen om de overstap naar een andere school te maken die beter kan **inspelen op de behoeften van de leerling**. Dit kan een gewone school of een school voor buitengewoon onderwijs zijn.

Vooraleer we overgaan tot een dergelijk advies dienen alle voorgaande stappen doorlopen te zijn.

Dit advies mag nooit onverwacht komen. We gaan hierbij samen op weg: ouders, leerkracht, leerling, zorgteam, directie en CLB.

Bovenstaande fasen zijn niet strikt te scheiden.

Bij het voorzien van verhoogde zorg voor een leerling, wordt de brede basiszorg immers verdergezet. Omgekeerd kan een aanpak die wordt uitgewerkt voor een specifieke leerling tegemoet komen aan de onderwijsbehoeften van andere leerlingen en zo een plaats krijgen binnen de brede basiszorg of de fase van verhoogde zorg.

1.2.2 Multidisciplinair overleg

Tweemaal per jaar worden er **pre-MDO's** georganiseerd. De klasleerkracht en de zorgcoördinator plegen overleg omtrent de kinderen die aangemeld worden. Tevens worden ook de resultaten en opvallendheden van het LVS besproken.

De zoco maakt tijdens het pre-MDO gebruik van een aanmeldingsformulier dat werd opgesteld om de gesprekken zo gestructureerd en zo functioneel mogelijk te laten verlopen.

Voor de kleuterschool werken we met het kleutervolgsysteem van OVSG. Dit betreft een permanente observatie van vooropgestelde doelen.

Op basis van de adviezen of beslissing genomen op het pre-MDO kan een oudergesprek of een MDO ingepland worden. In zorggesprekken met ouders zijn steeds de klasleerkracht en de zorgcoördinator aanwezig.

Afhankelijk van de aard van het gesprek kan ook de directeur, een CLB-medewerker, een ondersteuner, een externe begeleider, ... aansluiten op een overleg.

Op het einde van het schooljaar plannen we **overgangsgesprekken**. De zorgcoördinator en huidige leerkracht briefen de toekomstige klastitularis over de achtergrond, de opvolging van reeds gemaakte afspraken, maatregelen, ... van zijn/haar leerlingen.

Elke klasleerkracht vult ook het document 'MDO-overgangsbespreking' in op Broekx.

Naast deze structureel ingeplande (pre-)MDO's organiseren we maandelijks **CEL-vergaderingen** met het CLB. De zorgcoördinator bespreekt met de vaste contactpersoon:

- Ongewettigde afwezigheden (vanaf 5 halve dagen) + kleuterparticipatie
- Nieuwe leerlingen en schoolverlaters (schoolveranderingen)
- Leerlingen uit fase 1 en 2, steeds met toestemming van ouders
- Zorgvragen van ouders (rechtstreeks aangemeld bij het CLB of via de zoco)
- Opvolging van reeds opgestart trajecten
- Anonieme casussen bij een zorgvraag zonder toestemming van de ouders

Het bespreken van een leerling op een CEL-vergadering gebeurt nooit zonder toestemming van de ouders, tenzij er sprake is van verontrusting.

Het CLB start een traject binnen fase 2 van het zorgcontinuüm wanneer de aanpak thuis en op school onvoldoende blijkt.

De contactpersoon of trajectbegeleider:

- Bemiddelt en adviseert in de zoektocht naar (redelijke) maatregelen wanneer het onderwijsproces dreigt vast te lopen
- Gaat na of een leerling kan aangemeld worden bij het leersteuncentrum, na een HGD-traject en de opmaak van een GC-/IAC-verslag
- Toetst samen met ouders en schoolteam af wanneer maatregelen onvoldoende en disproportioneel zijn en kan dan een verslag opmaken i.f.v. een IAC
- Start eventueel in samenwerking met externe hulpverleners een diagnostisch traject op bv. dyslexie, ADHD, ASS, ...
- Start een begeleidingstraject op (bv. rouwen, werkhouding, ...)
- Verwijst door naar en is spilfiguur in de samenwerking met externe hulpverlening (draaischijffunctie)

Na een melding bij de contactpersoon of de trajectbegeleider kan een vraag naar opvolging of begeleiding bij het Ankerteam terecht komen:

- Zij nemen de tijd om intensief en aanklappend op weg te gaan met kinderen waarvan de ontwikkelingskansen ernstig bedreigd worden
- Zij gaan op zoek naar een gepast hulpverleningstraject

De zorgcoördinator registreert de besprekingen in het leerlingendossier (Broekx-on-web) voor de interne opvolging door het schoolteam. Deze verslagen worden niet standaard naar de ouders verstuurd. De belangrijkste afspraken worden steeds rechtstreeks met ouders gecommuniceerd. Ouders ontvangen een overzicht van de REDICODIS-maatregelen. Ouders behouden uiteraard wel steeds het wettelijke recht om dit dossier op school in te zien

Indien de opvolging van een leerling dit vraagt, bijvoorbeeld omdat we snel resultaat of

effect willen zien bij een vooropgestelde aanpak, organiseren we sneller een overleg dan te wachten tot na een pre-MDO.

1.2.3 Voorleessoftware op school

Een aantal leerlingen met verhoogde zorg of uitbreiding van zorg werken op school met de computer, al dan niet in combinatie met voorleessoftware en Adibib-boeken.

Voor heel wat kinderen met specifieke noden biedt de computer en/of de voorleessoftware heel wat voordelen.

Wanneer we merken dat lezen en/of schrijven moeilijk (blijft) gaan, om eender welke reden, schakelen we de hulp in van compenserende software. We gebruiken de voorleessoftware en Adibib-boeken dus niet enkel voor leerlingen met dyslexie:

- Leerlingen met een attest dyslexie = ernstige leesproblemen;
- Leerlingen met een attest dyspraxie = ernstige schrijfproblemen;
- Leerlingen met een verslag gemeenschappelijk curriculum;
- Leerlingen met een IAC-verslag type 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 of basisaanbod;
- Leerlingen met een Adibib-attest. Het CLB stelt dit attest op. Het is bedoeld voor leerlingen die buiten de bovenstaande doelgroepen vallen maar die wel zinvol gebruik kunnen maken van Adibib-boeken en voorleessoftware.

Dit doen we steeds in overleg met ouders, leerkrachten, CLB en/of externe zorgverleners. Op die manier kunnen leerlingen opdrachten, teksten, zelf getypte woorden/zinnen ... laten voorlezen en/of kunnen ze gaan gebruik maken van spellingondersteuning met de woordvoorspeller en spellingcontrole.

Belangrijk voor het downloaden en gebruiken van de gratis digitale boeken:

- Adibib-boeken zijn er alleen voor leerlingen met het juiste attest
- De leerling moet beschikken over de gedrukte versie van het schoolboek
- De Adibib-boeken zijn strikt persoonlijk en dragen een watermerk met de naam van de leerling.

Wanneer starten met voorleessoftware?

We bekijken of een opstart van voorleessoftware noodzakelijk is bij:

- Een leerling die frustratie en demotivatie ervaart
- Leerlingen die weinig of geen effect tonen van remediëring
- Leerlingen met een ernstige leesachterstand
- Leerlingen met een onleesbaar handschrift

Vaak opteren we ook voor de combinatie remediërend spellen/lezen en het compenserend gebruik van ICT.

We verwachten niet dat onze leerlingen vanaf dag 1 kunnen werken met de computer en voorleessoftware. Leerlingen met automatisatiestoornissen, met dyspraxie kunnen meer tijd en ondersteuning nodig hebben in het (zelfstandig) gebruiken van hulpmiddelen. We zien dit als een leerproces dat de nodige tijd vraagt. Onze betrachting is dat deze leerlingen tegen eind 6^e leerjaar vlot en zelfstandig met de hulpmiddelen aan de slag kunnen.

We ondersteunen op school zowel de technische (bv. leren hanteren van het toetsenbord, blind typen, ...) als de inhoudelijke aspecten (bv. kunnen benoemen en terugvinden van documenten).

Praktische uitwerking

In een MDO/oudergesprek/ ... informeren we de ouders over compensatiestrategieën, maatregelen, voorleessoftware. We voorzien ook infobrochures zodat ouders de informatie rond voorleessoftware ook kunnen lezen.

In overleg bekijken we of de leerling van thuis uit een laptop ter beschikking heeft. Dit heeft als voordeel dat de leerling kan werken met een vertrouwd toestel en dit ook steeds, op elke locatie, ter hand kan nemen.

Indien ouders geen laptop ter beschikking kunnen stellen, biedt de school een laptop aan. Door te werken met online voorleessoftware kan deze overal digitaal geraadpleegd of geopend worden.

De ouders vragen bij Lees voor! Vlaanderen een voorleeslicentie aan. Zij krijgen hierbij de keuze uit verschillende softwarepakketten. Ook hier heeft de school een informerende rol in. De leerkrachten zijn vnl. vertrouwd met het softwarepakket Alinea.

We plaatsen de ADIBIB-boeken, toetsen en taken op Google Drive. Op deze manier heeft elke betrokken leerkracht/ouder/leerling toegang tot de juiste documenten.

We betrekken ook de leerling in dergelijke beslissingen. In een individueel kindgesprek geven we uitleg over de problematiek/stoornis en de ondersteuningsmogelijkheden. We peilen hierbij ook naar de gedachten en motivatie van de leerling. Vaak koppelen we hier ook een klasgesprek aan, zodat medeleerlingen op de hoogte zijn van de maatregelen.

De zorgcoördinator zorgt voor de aanvraag van de Adibib-boeken, zodat de leerlingen over de juiste digitale boeken beschikken.

De ICT-coördinator doet het nodige om de boeken klaar te zetten op Google Drive (gedeelde drive). Op die manier kunnen alle betrokken partijen te allen tijde de digitale boeken raadplegen (bv. om aan te vullen, om de corrigeren, om thuis lessen te leren, om taken te maken, ...).

In overleg bekijken we wie de leerling vaardig maakt (initiatie) in het gebruik van de voorleessoftware. Dit kan de zorgcoördinator, de leerkracht, de ondersteuning, een ouder of een logopedist(e) zijn. Leerlingen mogen hierbij zeker gebruik maken van een stappenplan, indien noodzakelijk.

We starten meestal met voorleessoftware en een Adibib-boek voor 1 vak. Wanneer de leerling er klaar voor is, kan dit uitgebreid worden naar een tweede of meerdere vakken. Dit doen we steeds in overleg met onze leerling.

We streven naar het zelfstandig kunnen werken met de computer, voorleessoftware en Adibib-boeken tegen het einde van het 6^e leerjaar.

Naast het vaardig zijn met de voorleessoftware vinden we het ook belangrijk dat deze leerlingen vlot het toetsenbord kunnen bedienen. Het (blind) kunnen typen met 10 vingers vinden we een belangrijke voorwaarde om zo zelfstandig en vlot mogelijk te kunnen werken met de computer en voorleessoftware.

We hebben de ervaring dat leerlingen gefrustreerd raken en uiteindelijk afhaken in het gebruik ervan indien hun tempo niet voldoende vlot is of indien ze voortdurend moeten zoeken naar de juiste letters op het toetsenbord.

Om het gebruik van de computer, de voorleessoftware en Adibib-boeken te stimuleren bieden we taken en opdrachten op de pc aan voor thuis. Zo worden leerlingen vaardig in: het aan- en uitzetten van de computer, de batterijstand te controleren, de batterij aan te sluiten, de nodige programma's op te starten, de juiste icoontjes te gebruiken, We hebben ook de ervaring dat deze geïntegreerde werking zorgt voor een goede implementatie van de computer en de hulpprogramma's in het dagdagelijkse leven.

1.2.4 De huistaakklas/studieklas

Op onze school hebben de leerlingen de kans om naar de huiswerk-/studieklas te gaan. Hier worden de kinderen, door de toezichthoudende leerkracht, **gestimuleerd** om op een **zelfstandige** manier hun huiswerk te maken of hun lessen te studeren.

De school opteert om de huiswerkklas aan te bieden voor leerlingen vanaf de 2^e graad. Voor leerlingen van de 1^e graad vraagt de school aan de ouders om hun kind(eren) individueel te begeleiden en op te volgen. Het schoolteam vindt deze leerlingen, gezien de ontwikkeling van de executieve functies, te jong om zelfstandig het huiswerk en de lessen te plannen en te verwerken. Zij kunnen dus geen gebruik maken van de huiswerkklas.

De huiswerkklas gaat door op maandag, dinsdag en donderdag van 15u25 tot 16u in de refter.

Kinderen die geen huiswerk hebben, dienen naar de opvang te gaan of afgehaald te worden door de ouders. Op die manier kan er stilte en rust gegarandeerd worden.

Leerlingen met specifieke noden op vlak van huiswerkbegeleiding kunnen ondersteund worden door een vrijwilliger. De school werkt hiervoor samen met Auxilia.

Vrijwilligers van Auxilia geven meestal begeleiding aan huis. Op die manier worden ook de ouders betrokken en sterker gemaakt in het ondersteunen van het huiswerk en het verwerken van lessen.

In overleg met en na goedkeuring van de ouders wordt de betrokken leerling, bij Auxilia, aangemeld door de zorgcoördinator van de school. De coördinator en de vrijwilliger van Auxilia gaat in eerste instantie op huisbezoek om hun werking rond de huiswerkbegeleiding uit te leggen. Pas daarna kan de begeleiding van start gaan.

Voor de begeleiding vanuit Auxilia dient er een éénmalige (administratieve) startkost betaald te worden door de ouders.

1.2.5 De zorgbibliotheek

Tegenover het zorglokaal bevindt zich de zorgbibliotheek van de school. Leerkrachten kunnen materialen en boeken ontlenden die ondersteuning kunnen bieden bij het zoeken naar een oplossing voor een probleem of om zich te kunnen verdiepen in een bepaalde problematiek/zorgvraag van een leerling. Ook in het zorglokaal bevinden zich nog heel wat boeken en materialen die kunnen ontleend worden.

In onderling overleg worden er op regelmatige basis nieuwe materialen aangekocht.

Naast een zorgbibliotheek beschikken we ook over een materialenbibliotheek. Het betreft materialen die een belangrijke ondersteunende of verduidelijkende rol kunnen vervullen in de dagelijkse werking van de klas. Bv: verzameling maatbakers, extra MAB-materiaal etc.

De leerkrachten duiden op een overzicht aan wie welke materialen ontleend heeft. De leerkracht is zelf verantwoordelijk voor het terugbrengen van de materialen.

1.2.6 Het leerlingvolgsysteem

1.2.6.1 De kleuterschool

Doelgericht observeren in de kleuterklas

In de kleuterschool maken we gebruik van het kleutervolgsysteem (KVS) ontwikkeld door OVSG ‘doelgericht observeren in de kleuterklas’. Dit observatie-instrument is gekoppeld aan de ontwikkelings- en minimumdoelen.

Vanuit een **systematische observatie** kan de klasleerkracht de mogelijkheden en de werkpunten van de kleuter goed inschatten. Dit vormt de basis om doelgericht aan de slag te gaan. De leerkracht kan vanuit de observaties de **aanpak en doelen bijsturen**. Vanuit deze werkwijze kan de leerkracht ook beter plannen welke kinderen binnen welke domeinen extra stimulatiekansen nodig hebben.

Zo heeft de leerkracht oog voor de totale ontplooiing van elk kind.

Met het kleutervolgsysteem observeert de klasleerkracht:

- Doelen rond de basiskenmerken
- Doelen rond de brede ontwikkeling
- De minimumdoelen

Het kleutervolgsysteem wordt als werkdocument gehanteerd bij een (pre-)MDO. Met het kleuterteam werd afgesproken om twee keer per jaar, begin en midden schooljaar, een algemene registratie te doen in het kleutervolgsysteem voor de geselecteerde doelen. Dit document gebruiken we ook als basis voor onze overgangsgesprekken eind juni.

Tijdens het oudercontact in het 1^e trimester maken de kleuterleidsters gebruik van een kijklijst die werd ingevuld door de ouders.

KAOLA

Koala is een taalscreeningsinstrument om de luistervaardigheid van kleuters in kaart te brengen. De luistervaardigheid van kleuters is immers een goede voorspeller voor schoolsucces in het 1^e leerjaar.

Koala is echter meer dan dat alleen. Het is een reflectiedocument voor ons als school en voor ons talenbeleid.

Koala wordt afgenomen tussen 10 oktober en 30 november. We kiezen er als school voor om de afname in 2 periodes te houden. In een eerste periode (voor de herfstvakantie) worden de oudste kleuters gescreend. In een tweede periode (na de herfstvakantie) komen de jongste kleuters van de 3^e kleuterklas aan bod.

De screening wordt afgenomen door de zorgcoördinator en SES/zorgleerkracht, in nauw overleg met de betrokken klasleerkracht(en).

Op basis van de behaalde resultaten bekijken we, via een klassenraad, welke acties we kunnen opzetten op school-, klas- en leerlingniveau. Indien noodzakelijk (oranje/rode leerlingen) stellen we een taalintegratietraject op en brengen ouders hiervan op de

hoogte.

We stellen hierbij lange termijn- en korte termijndoelen op, die we op regelmatig basis evalueren en indien nodig gaan bijsturen.

1.2.6.2 De Lagere school

In de lagere school maken we gebruik van toetsen, examens, observaties, foutenanalyses,

LVS in de lagere school

Als Leerlingvolgsysteem (LVS) koos het schoolteam voor het LVS - VCLB Spelling en Wiskunde van uitgeverij Garant. Dit LVS werd ontwikkeld door de Vlaamse Vrije Centra voor Leerlingenbegeleiding.

Het LVS bevat signaleringstoetsen waarmee de leerlingen van nabij kunnen gevolgd worden bij hun vooruitgang in de belangrijkste leerstofdomeinen.

Deze toetsen zijn geïnspireerd op de nieuwe uitgeschreven leerplannen en zijn genormeerd op representatieve groepen Vlaamse leerlingen voor wie deze leerplannen gelden.

In de eerste fase (volgen en signaleren) worden de testen door de klasleerkrachten op een **objectieve en gestandaardiseerde** manier afgenomen, verbeterd en gescoord. De toetsen worden vooraf niet voorbereid en worden afgenomen zonder hulpmiddelen en maatregelen, omdat we als schoolteam de geautomatiseerde leerstof willen nagaan. Tenzij anders afgesproken, in overleg tussen de klasleerkracht en zorgcoördinator.

Met het schoolteam werden 2 klassikale toetsperiodes afgesproken: begin schooljaar (15 tot 30 september) en midden schooljaar (1 tot 15 februari).

Met ons leerlingvolgsysteem kunnen we leerlingen continu volgen gedurende een langere onderwijsperiode: van het 1^e tot en met het 6^e leerjaar.

Voor het LVS Wiskunde bestaat de toets uit:

- Een algemeen deel
- Een deel parate kennis

Voor het LVS Spelling bestaat de toets uit:

- Losse woorden
- Losse woorden, gedictieerd in een zin
- Een zinnendictee

In de tweede fase (analyse) worden de leerlingen die zich bevinden in de D- of E-zone van nabij bekeken. De zorgcoördinator maakt een grondige **foutenanalyse**.

In de derde fase (handelen) gaan we **acties opstellen** bij elk van de omschreven problemen. In **onderling overleg** zetten de klastitularis en het zorgteam acties op touw om de zorgleerlingen te ondersteunen. Dit kan zowel klasintern, als klasextern door de hulp van de zorgleerkracht in te roepen. We bekijken of de acties binnen de brede basiszorg (nog) voldoende zijn, indien nodig gaan we over tot maatregelen binnen de verhoogde zorg (fase 1) of uitbreiding van zorg (fase 2).

Voor het bepalen van de technische leesvaardigheid van onze leerlingen maken we gebruik van het **AVI-toetssysteem**. Ook hier opteren we voor 2 afnames per schooljaar. Voor de

klassen van het 2de tot en met het 6de leerjaar nemen we de testen begin schooljaar en midden schooljaar af. Een uitzondering maken we voor het 1^e leerjaar. Voor hen stellen we tevens 2 toetsperiodes voorop, zijnde: midden en einde schooljaar.

Op deze manier kunnen we de **technische leesvaardigheid** van onze leerlingen over de schooljaren heen opvolgen.

De resultaten zorgen ervoor dat we ook hier acties op leerling-, klas- en schoolniveau kunnen gaan opstellen.

OVSG - toetsen in het 6^e leerjaar

De OVSG-toets steunt op de **OVSG-leerplannen** voor het lager onderwijs. De vragen van de toets bevatten verwijzingen naar de leerplannen, maar ook naar de eindtemen waarop ze betrekking hebben. De toets vindt plaats op het einde van het 6^e leerjaar.

We evalueren elk schooljaar de resultaten van de school op deze toetsen om na te gaan of er op systeemniveau aanpassingen dienen te gebeuren.

De Vlaamse Toetsen

De Vlaamse toetsen zijn digitale toetsen voor Nederlands en wiskunde. Tijdens hun schoolloopbaan leggen leerlingen de toetsen 4 keer af. In 2024 vonden de toetsen voor het eerst plaats in het 4de leerjaar lager en 2de jaar secundair. Sinds 2026 leggen ook leerlingen in het 6de leerjaar lager onderwijs de toetsen af. Vanaf 2027 volgt het 6de jaar secundair onderwijs.

Als school bekijken we de algemene resultaten van de Vlaamse toetsen, maar ook de individuele scores en klasresultaten.

Schooleigen toetsen/examens

De school maakt gebruik van schooleigen toetsen en examens. De resultaten en gerichte feedback zijn terug te vinden op het **rapport** van elke leerling.

Welbevinden en betrokkenheid

Welbevinden is een emotionele waardering van de eigen momentane levenssituatie en verwijst naar de mate waarin de leerling zich goed voelt, het gevoel heeft erbij te horen, spontaan is en als persoon goed in zijn vel zit.

2 keer per jaar wordt er bij de leerlingen een vragenlijst afgenomen die peilt naar het welbevinden van onze leerlingen.

De vragenlijsten zijn schooleigen materialen die geanalyseerd en geïnterpreteerd worden door de leerkrachten. De interpretatie wordt via Broekx-on-web weergegeven in een schaalverdeling (met kleurencode). Het behalen van een lage score (oranje/rood) leidt tot het opstellen van acties.

Betrokkenheid is de toestand waarin leerlingen zich bevinden wanneer ze op een intense manier met een activiteit of onderwerp bezig zijn. Het begrip verwijst naar de mate waarin een leerling geconcentreerd, gemotiveerd en gefascineerd is door de activiteit en naar de mate van mentale activiteit.

De leerkrachten schatten op basis van hun observaties en bevindingen de betrokkenheid van de leerlingen in. Een interpretatie van deze observaties en bevindingen weerspiegelt zich in de schaalverdeling, in te vullen op Broekx-on-web. Het behalen van een lage score (oranje/rood) leidt tot het opstellen van acties.

SALTO

Het begrip van de **schoolse taalvaardigheid** wordt gemeten met SALTO. Dit screeningsinstrument meet de functionele luistervaardigheid: het begrijpen en gebruiken van de Nederlandse taal in een schoolse communicatieve context. Op die manier krijgen we zicht op de vraag: 'welke leerlingen zijn voldoende taalvaardig om in de lagere school voluit te (kunnen) ontwikkelen'.

In het begin van het eerste leerjaar (periode midden-eind september) wordt deze test afgenomen bij de kinderen van het eerste leerjaar. De afname, de scoring, de interpretaties en het opstellen van eventuele acties gebeurt door de zorgcoördinator en in overleg met de klasleerkracht.

Ook na het invoeren van de KOALA-test blijven we in het eerste leerjaar gebruik maken van de SALTO-toets.

Op die manier hebben we 2 peilingsmomenten rond taal- en luistervaardigheid, in het 1^e trimester van de 3^e kleuterklas en in de 1e maand van het 1^e leerjaar.

Zo blijven we in de meest gevoelige periode van de taalontwikkeling aandacht hebben voor deze vaardigheden en kunnen we het leerproces van onze kleuters/leerlingen objectiever opvolgen om, indien nodig, verder te kunnen ondersteunen.

Wiskanjers

Het schoolteam besliste om in het schooljaar 2016- 2017 over te stappen op een nieuwe wiskundemethode. We kozen hierbij voor **Wiskanjers** van de uitgeverij Plantyn.

De materialen beantwoorden voor ons aan de noden die er waren om op wiskundig vlak onze **preventieve basiszorg te verstevigen**. Dit in het kader van **remediëring en differentiatie**.

Binnen het basismateriaal van Wiskanjers wordt immers zeer veel aandacht besteed aan de preventieve basiszorg:

- De opbouw of structuur van de les
- Aanloopoefeningen voor zwakkere kinderen
- Uitbreidingsmaterialen
- Kinderen dienen ook te reflecteren over de gemaakte oefeningen. Op basis van deze reflectie worden oefeningen aangeboden die:
 - Sterk herhalend en extra ondersteunend zijn
 - Meer redentie vragen en abstracter zijn
- Onthoudboekje met onthoudkaders
- Instructiefilmpjes, inzetbaar op 3 niveaus (klas, ouders, preteaching)
- Ook binnen de fases van verhoogde zorg biedt Wiskanjers materialen aan:
 - Twistboekjes voor sterke leerlingen
 - Een klaszorgmap
 - Een lerarenkit
- Daarnaast zijn er nog 9 zorgmappen ontwikkeld voor kinderen die uitbreiding van zorg nodig hebben:
 - Boei
 - Rekenmonsters
 - Curriculumdifferentiatie

Taalkanjers

In schooljaar 2021-2022 schakelden we over naar een nieuwe taalmethode voor het 2^e t.e.m. het 6^e leerjaar.

Enerzijds was onze huidige taalmethode 'Taalsignaal Anders en Taalsignaal Anders Spelling' sterk verouderd, waardoor thema's en inhouden minder aansloten bij de ervarings- en leefwereld van onze leerlingen.

We merkten ook dat deze methode niet meer voldoet aan recente inzichten rond taalvaardig onderwijs. 'Taalsignaal Anders' speelde ook minder in op de (veranderende) noden die leerkrachten ervaren vanuit de klassen (bv. anderstalige leerlingen, taalzwakke leerlingen, ...).

We vonden het ook belangrijk dat er een betere afstemming kwam tussen de doelen van het taalonderwijs en de visie die de school heeft op taalonderwijs (zoals uitgeschreven in ons taalbeleidsplan).

Anderzijds bleek uit onze kwaliteitsanalyse dat de spellingvaardigheid van onze leerlingen doorheen de afgelopen jaren stelselmatig achteruit ging. We wilden hierop anticiperen door binnen ons spellingonderwijs adequaat te reageren op kinderen die een uitval vertoonden, via een meer gedifferentieerde aanpak. Ook hier vinden we het belangrijk dat leerstof en inhouden

- Aansluiten bij de ervarings- en leefwereld van de leerlingen,
- Tegemoetkomt aan de zorgvragen en noden binnen de klas en de leerlingpopulatie
- Voldoen aan recente inzichten rond het taalonderwijs in Vlaanderen

Doormiddel van een aantal zichtzendingen heeft het team kennisgemaakt met een aantal methodes die momenteel op de markt zijn.

Daarnaast hebben we ook uitgeverijen uitgenodigd om hun taalmethode te komen voorstellen aan het schoolteam.

We hebben ons ook bevraagd bij referentiescholen binnen de scholengemeenschap.

Uiteraard valt er ook over de verschillende taalmethodes heel wat informatie te vinden via diverse digitale kanalen.

We hadden bij de keuze oog voor:

- De werk- en organisatievormen binnen de methode
- De aandacht die uitgaat naar de mondelinge taalvaardigheid: luisteren, spreken, gesprekken voeren
- De schriftelijke taalvaardigheid
 - o Technisch en begrijpend lezen
 - Met aandacht voor verschillende leesvormen
 - Met aandacht voor recente jeugdliteratuur
 - Met aandacht voor leesplezier en leesmotivatie
 - o Schrijven (spelling, handschriftontwikkeling, communicatief schrijven)
 - o Aandacht voor lees-en schrijfstrategieën
 - Met aandacht voor het gebruik van media
 - Met aandacht voor de integratie van spelling binnen functionele schrijfpoddrachten
 - Met aandacht voor actuele en motiverende schrijftaken
 - o Komen er verschillende tekstsoorten uit het leerplan aan bod
 - o Luister- en spreekkansen binnen de activiteiten van schriftelijke taalvaardigheid

- Woordenschat
 - o Is er aandacht voor impliciet en expliciet woordenschatonderwijs
 - o Aandacht voor functionele woordenschat
- Taalbeschouwing
 - o Aandacht voor het nadenken over taalgebruik, taalstrategieën
- Leerlijnen den planning
 - o Is bij elke activiteit welke doelen er zijn
 - o Is er een jaaroverzicht van te realiseren leerplandoelen (met koppeling aan de eindtermen)
- Differentiatie
 - o Aandacht voor de verschillen tussen leerlingen
 - o Aandacht voor de verschillende vormen van differentiatie
- Evaluatie en reflectie
 - o Aandacht voor breed evalueren
 - o Materialen en methodieken die voorzien worden voor evaluatie van de leerplandoelen (bv. observatielijsten, gesprekvormen, ...)
- Praktisch
 - o Gebruiksvriendelijkheid van de methode
 - o Linken met andere, reeds gebruikte, methode(s)
 - o Prijs/kwaliteit in verhouding
 - o Leerlingenmateriaal
 - o Overzichtelijk, duidelijk
 - o Verwachtingen op vlak van lay-out
 - o Doelbewust en correct inzetten van beschikbare media

Het schoolteam heeft daarom gekozen voor **Taalkanjers** van de uitgeverij Plantyn.
De materialen beantwoorden aan de door ons opgestelde bovenstaande verwachtingen.

- De opbouw of structuur van de les zorgt ervoor dat de klasgroep samen kan starten, daarna wordt er op eigen niveau geoefend en de les wordt samen afgesloten met een reflectie
- Een uitgewerkt 3-sporenbeleid voor een gedifferentieerde werking:
 - o Aanloopoefeningen, met verlengde instructie
 - o Basisleerstof (basisdoelstellingen)
 - o Opdrachten met extra uitdaging
- Herhalingsoefeningen met heen- en weerlessen (verdiepingsoefeningen en extra inoefening)
- Daarnaast tevens een extra aanbod rond
 - o Technisch lezen
 - o Opfrissingsoefeningen
 - o Parate kennis
 - o Digitale tool Scoodle Play
 - o Remediëringsoefeningen
- Aandacht voor leesplezier en leesmotivatie
- Instructiefilmpjes, inzetbaar op 3 niveaus (klas, ouders, preteaching)
- Brede evaluatie
 - o Vooropgestelde toetsen per domein en thema
 - o Procevaluatie met kijkwijzers
- Ook binnen de fases van verhoogde zorg biedt Wiskanjers materialen aan:
 - o Twistboekjes voor sterke leerlingen
 - o Een klaszorgmap

- Lerarenkit
- Woordenschatondersteuning
- Spellingpaden
- Zorgmaterialen voor taalarme en/of anderstalige leerlingen
- Daarnaast zijn er nog 9 zorgmappen ontwikkeld voor kinderen die uitbreiding van zorg nodig hebben

1.2.7 Het leerlingdossier

Elke leerling beschikt over een dossier dat wordt bijgehouden in het zorglokaal en is de verantwoordelijkheid van de zorgcoördinator. Het leerlingdossier is een **elektronisch dossier** en bevindt zich in Broekx-on-web(schooladministratie).

Het leerlingdossier bestaat uit:

- Algemene gegevens: identificatie, contactgegevens, foto kind, medische en andere specifieke gegevens
- Testresultaten van het LVS
- Verslagen van interne overlegmomenten en gesprekken
- Verslaggeving vanuit observatie
- (Pre-)MDO's
- Verslagen van externe begeleiders
- Verslagen van oudergesprekken

We hebben als doel om zo veel mogelijk informatie te digitaliseren, maar ieder kind heeft naast een digitaal dossier ook nog een papieren dossier waarin de eigenlijke LVS-toetsen bewaard worden.

De GC- en IAC-verslagen bevinden zich in het IRIS-platform, waar de zorgcoördinator toegang tot heeft. Documentering vanuit het Leersteuncentrum CO verloopt via het platform Diplon. Waar de zorgcoördinator tevens toegang tot heeft.

1.2.8 Klasoverschrijdend werken

Op basis van activiteiten en onderwijsdoelen die niet geautomatiseerd zijn kunnen er niveaugroepen opgestart worden. Deze niveaugroepen kunnen klasoverschrijdend georganiseerd worden.

Bijvoorbeeld: de crea-dagen, een anderstalige nieuwkomer die bepaalde lessen gaat volgen in een andere klas, een leerling van de lagere school die participeert in de kleuterschool.

1.2.9 Differentiatie in de klas

1.2.9.1 Inherent aan de methodes van taal en wiskunde

Onze wiskunde- en taalmethode, De Wiskanjers en Taalkanjers, bevatten een geïntegreerd meersporenbeleid.

Alle oefeningen worden op drie niveaus aangeboden en wekelijks is er een gedifferentieerde herhalingsles.

De differentiatie bestaat uit: de basisstof, extra stof en verdiepingsstof.

Er wordt verder gedifferentieerd in meer of minder instructie en leertijd.

In het eerste leerjaar wordt gewerkt met de leesmethode 'Veilig Leren Lezen, Kim-versie'. Aan het begin van het jaar starten alle leerlingen in Kern Start. In deze kern wordt bekeken welke letters de leerlingen al beheersen en of er al leerlingen zijn die kunnen lezen.

Na kern Start wordt er gedifferentieerd. Leerlingen die al veel letters beheersen en kunnen lezen gaan verder in de zonaanpak. Leerlingen die een paar letters kennen en nog niet of nauwelijks kunnen lezen starten in de maanaanpak.

De methode 'Veilig Leren Lezen' is op zo'n manier vormgegeven, dat daarmee meerdere gradaties en vormen van differentiatie mogelijk zijn. De grootte en de samenstelling van de groep en het organisatievermogen van de leerkracht zijn twee belangrijke factoren die bij de keuze uit de differentiatievormen in acht moeten worden genomen. De leerkrachten hebben ook diverse materialen ter beschikking om de leerstof gedifferentieerd te kunnen aanbieden: iPad, magnetische letterdoos, maanboekjes, zonboekjes,

Ook binnen W.O. gaan leerkrachten differentiëren in basis- en verdiepingsleerstof en in meer of minder instructie en leertijd. Dit kan door bv. een aangepaste, vereenvoudigde, werkbundel aan te bieden of door basisleerstof aan te duiden voor het studeren van een toets.

1.2.9.2 Hoekenwerk en contractwerk

Wij proberen in de dagdagelijkse praktijk in elke klas zo veel mogelijk te differentiëren. Dit betekent dat zowel de tragere als de vluigere leerling alle kansen krijgt om op zijn/haar tempo te kunnen werken en zijn/haar capaciteiten te ontwikkelen. In de lagere school geven alle leerkrachten gedifferentieerd onderwijs. Deze differentiatie gebeurt bij voorkeur klasintern.

Om het zelfstandig werken van de leerlingen te bevorderen zijn werkvormen als hoeken- en contractwerk reeds enkele jaren ingeburgerd in de school.

Het verloop van het hoekenwerk en contractwerk binnen onze school:

De kleuterschool:

Binnen de kleuterschool is het hoekenwerk een sterk ingeburgerde werkvorm, waarbij gestreefd wordt naar:

- Het werken in kleinere groepjes
- Het aanbieden van hoekverrijkingen
- Het stimuleren van het zelfstandig werken op kleuterniveau
- Het leren kiezen van een hoek
- Het leren volhouden en volharden

Binnen de kleuterschool is de hoekenwerking gradueel opgebouwd en wordt er vanaf de 2de kleuterklas gewerkt met een taken/plan- en registratiebord.

De lagere school:

Reeds van in het eerste leerjaar wordt er aan hoeken- en contractwerk gedaan. Het hoekenwerk is een werkvorm die de kinderen reeds kennen van in de

kleuterklassen.

Binnen het hoekenwerk willen we de leerlingen het zelfstandig werken bijbrengen. Binnen contractwerk wordt er gestreefd naar meer gedifferentieerde werkvormen.

De hulpvraag.

Tijdens hoeken- en contractwerk moeten de kinderen de mogelijkheid krijgen om hulp te vragen aan de leerkracht of aan een medeleerling. Hoe deze hulpvraag georganiseerd wordt is klasgebonden. We streven er wel naar om ook binnen de hulpvraag te differentiëren. Een zorgkind mag bijvoorbeeld 5 keer hulp vragen per contract, een ander kind maximum 3 keer. Sommige klassen organiseren binnen hoekenwerk ook een juffen- of meestershoek. Hier is er ruimte voor extra instructie, het begeleid verwerken van een opdracht,

We werken in onze school met een hulpblokje. Een is een houten of plastic kubus die op de tafel van een leerling staat. Het is een visueel hulpmiddel waarmee een leerling zonder te praten aan de leerkracht kan laten zien of hij zelfstandig kan werken of hulp nodig heeft. Sommige leerlingen maken snel duidelijk waar ze staan in hun leerproces, maar niet iedereen is even makkelijk te lezen of durft aan te geven wanneer iets niet lukt. Leerlingen die moeite hebben om in een volle klas de vinger op te steken om aan te geven dat het moeilijk gaat, voelen zich met het hulpblokje **veel minder geïsoleerd.**"

Als leraar krijg je dankzij het hulpblokje een **overzicht** van welke leerlingen vastlopen of vooruitlopen. Zo kan je iedereen op het gepaste moment procesgerichte feedback geven, rekening houdend met hun individuele noden. Door het hulpblokje bewust in te zetten in de klas, krijgen zowel de leraar als de leerlingen meer inzicht in hun leerproces en zelfsturing."

Instructie aan kleine groepjes.

Binnen het contractwerk wordt door elke leerkracht tijd vrijgemaakt om leerlingen in kleine groepjes instructie te geven. Deze instructie kan gaan over:

- Oefeningen uit het contract
- Leerstof waarmee leerlingen het moeilijk hadden in de les.
- Oefeningen op basis van de analyse van het LVS

Aard van de taken.

We stellen als doel om binnen het contract te differentiëren. Niet elke leerling krijgt een identiek contract maar een contract op maat van zijn mogelijkheden. Binnen bepaalde taken is het ook mogelijk dat leerlingen samenwerken. Deze samenwerking kan op verschillende manieren georganiseerd worden en is klasafhankelijk. Hoeken- en contractwerk is structuur ingeroosterd in de lessenroosters van de leerlingen.

1.2.9.3 Co-teaching

Binnen onze schoolorganisatie streven we zo veel mogelijk naar kleine klasgroepen. Dit is omwille van vele redenen echter niet altijd mogelijk. Om tegemoet te komen aan de zorgen en noden van onze leerlingen en de klasleerkrachten werd er vanaf schooljaar 2018-2019 geopteerd om met co-teaching te starten binnen een aantal klassen in de kleuterschool en lagere school. Als team zien we hierin heel wat voordelen.

Door met twee of meer collega's voor een groep te staan, leer je de leerlingen beter kennen. Je ziet sneller wat je leerlingen kunnen en nog niet kunnen en wat ze nodig hebben om te leren. Je kunt beter differentiëren en inspelen op de onderwijsbehoeften van een klasgroep.

De verschillen tussen kinderen in eenzelfde leeftijdsgroep worden groter en ook complexer. Leerlingen hebben een verschillend leertempo en brengen verschillende (onderwijs-) ervaringen binnen in de klas. Meer leerlingen hebben een moedertaal die niet het Nederlands is, hebben specifieke onderwijsbehoeften omwille van een beperking of groeien op in armoede. Elk kind heeft recht op redelijke aanpassingen en op een aanpak afgestemd op zijn of haar noden. Leerkrachten zien in co-teaching een kans om met meer leerkrachten voor de klas beter te kunnen inspelen op wat hun leerlingen nodig hebben. Tegelijk met een toenemende diversiteit wordt ook de inclusieve kijk op onderwijs steeds vanzelfsprekender.

Co-teaching helpt om je brede basiszorg te versterken. Het lukt beter om snel te reageren wanneer iets niet lukt voor een kind en je kunt beter inspelen op wat er bij de kinderen leeft. Leerlingen moeten minder wachten op hulp of een antwoord van de leerkracht. Ze worden sneller geholpen. Met twee of meer collega's is het mogelijk om leerlingen meer oefenkansen te geven, zeker wanneer je leerlingen regelmatig groepeerd in kleinere groepen. Leerlingen hebben ook meer kans een leerkracht te vinden waar ze zich goed bij voelen en waar ze vragen aan durven te stellen.

Dankzij co-teaching vinden leerkrachten iets gemakkelijker tijd en ruimte om bv. een gesprekje met een kind apart te voeren. Hierdoor kunnen onze leerlingen ook op sociaal-emotioneel vlak groeien.

Zorg in de klas in de vorm van co-teaching werkt minder stigmatiserend, zeker wanneer alle kinderen vaak in verschillende groepen en met verschillende leerkrachten werken. Bovendien behoud je als klasleerkracht ook zicht op het leerproces van bepaalde leerlingen, omdat ze niet altijd 'uit' de klas gaan om ondersteund te worden.

Co-teaching kan een manier zijn om de verantwoordelijkheid over een groep leerlingen te verdelen onder meerdere collega's en zo de draagkracht te verhogen. Zo kan een leerkracht zich op de werkvloer zelf ondersteund voelen. Co-teaching geeft bovendien de kans om de unieke, specifieke kennis van elke leerkracht te combineren, te benutten en elkaar te versterken. Het uitgangspunt is dat leerkrachten samen meer kunnen bereiken dan alleen. Eén manier om sterktes van leerkrachten te combineren is wanneer iemand met kennis van het omgaan met leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften samen voor de klas komen te staan. Op die manier hebben we ook reeds samengewerkt met ondersteuners van het Leersteuncentrum.

De betrokken leerkrachten bekijken per klasgroep en/of eventueel per vak of les welke vorm van co-teaching ze gaan toepassen. In onze school wordt vnl. gebruik gemaakt van:

- Assisterende co-teaching: waarbij de ene les geeft en de ander loopt rond in de klas en geeft uitleg bij de opdracht
- Parallelle co-teaching: waarbij beide leerkrachten dezelfde inhoud aan een opgesplitste groep geven. Het tempo en de activiteiten worden aangepast aan de hulpvragen van de leerlingen.
- Alternatieve co-teaching: de een geeft les aan een groot deel van de groep, de ander aan een kleiner deel.
- Complementaire co-teaching: waarbij beide leerkrachten samen het volwaardige onderwijsproces voor de gehele klas begeleiden.

1.2.10 Afspraken toetsen

In de lagere school worden op vaste tijdstippen grotere leerstofgedeeltes getoetst.

Het volgende overzicht geeft weer hoe dit wordt georganiseerd:

In de eerste graad toetsen we vooral de parate kennis.

Het is dus niet de bedoeling dat kinderen op voorhand 'studeren' voor deze onderdelen. Er werd in de klas gedurende het schooljaar immers intens op deze materie geoefend.

Uiteraard wordt er van ouders wel verwacht om tijdens het schooljaar voldoende thuis geoefend te hebben met het kind. Hierdoor verhogen immers de slaagkansen.

Daarnaast is het mogelijk dat de leerkrachten ook toetsen aankondigen via de agenda, waarvan we verwachten dat deze thuis ingeoeft worden. In de agenda van de leerlingen wordt aangekondigd wanneer toetsen plaatsvinden.

In het tweede leerjaar is er een afwisseling van parate kennistoetsen en aangekondigde toetsen. De parate kennistoetsen worden niet in de agenda genoteerd. Grotere toetsen en herhalingsstoetsen worden wel in de agenda genoteerd.

In de klas wordt elke dag intens geoefend op deze leerstof. Van ouders verwachten we dat de te leren lessen die dagelijks in de agenda worden genoteerd ter harte worden genomen. Dit door samen met hun kind dagelijks het huiswerk te begeleiden en de lessen te overlopen.

In de klas en thuis kunnen herhalingsstoetsen a.d.h.v. herhalingsbundels voorbereid worden. Ze kunnen voor ouders een leidraad betekenen. Ze geven ouders een beeld over de vraagstelling bij het toetsen van grotere leerstofgedeeltes.

Vanaf het 4^e leerjaar noteert de leerkracht het huiswerk en de lessen voor een week. Samen met de leerlingen gaat de leerkracht aan de slag om huiswerk en lessen gedurende een week te leren plannen. Bij de kersttoetsen leren de leerlingen voor het eerst een toetsenplanning opmaken.

In de derde graad gebruiken we de term 'grote toetsen' en einde schooljaar 'eindtoetsen'. Deze leerjaren bereiden voor naar het secundair onderwijs. In het vijfde en zesde leerjaar dienen leerlingen grotere leerstofgedeeltes te verwerken, waarvan de kennis eind december en eind juni worden geëvalueerd en beoordeeld.

Voor het zesde leerjaar worden einde schooljaar bijkomend de OVSG-toetsen afgenomen.

Een duidelijke planning dringt zich dan ook op. De planning wordt in de klas besproken en geëvalueerd door de leerkracht samen met de leerlingen. Op die manier leren kinderen een studiehouding aan en leren ze zichzelf plannen en organiseren om grotere leerstofgehelen te verwerken.

In de klas en thuis worden de 'grote toetsen' a.d.h.v. herhalingsoefeningen /herhalingsbundels voorbereid.

Daar waar dit voor sommige leerlingen op zelfstandige basis lukt, hebben anderen dan weer de nodige ondersteuning en aansporing van ouders nodig. Ouders dragen hier zelf een verantwoordelijkheid.

De leerlingen mogen de toetsen, na verbetering door de leerkracht, inkijken en mee naar huis nemen om door de ouders te laten inkijken.

De toetsen dienen gehandtekend te worden door de ouders en terug bij de leerkracht

ingediend te worden.

Tijdens de oudercontacten worden de resultaten ook besproken worden.

1.2.11 De schoolagenda

Elke leerling krijgt op 1 september een agenda.

De school heeft een agenda gekozen, die voldoet aan de vereisten die het schoolteam vooropstelde:

- Eenvoudig in gebruik
- De agenda gaat zijn doel niet voorbij: een didactisch hulpmiddel dat kinderen (zonder meer) leert studeren, leert plannen en ondersteunt
- Voldoende plaats om te noteren

De schoolagenda is het communicatiemiddel tussen de ouders en de school.

De school vraagt om, in het belang van het kind, zijn/haar werk en agenda dagelijks na te kijken en te handtekenen.

Naast lessen en taken kan de schoolagenda eveneens gebruikt worden om opmerkingen, vragen, ... van de leerkracht of de ouders in te noteren.

In onze school gelden een aantal afspraken in verband met het gebruik van de agenda.

1. Hoe vullen de leerlingen hun agenda in?

In het eerste leerjaar worden de agenda's ingevuld door de klasleerkrachten of door middel van voorgedrukte blaadjes. In de loop van het jaar wordt de agenda ingevuld door de leerlingen. Zij kopiëren hun taken en lessen van het bord. Hetzelfde gebeurt in de andere leerjaren. Taken en lessen worden steeds genoteerd op de dag dat deze gekend of gemaakt dienen te zijn.

Binnen onze school zijn eenduidige afspraken rond het invullen van de agenda:

- Afkortingen die gelden binnen onze school. Er wordt een register vooraan in de agenda gekleefd.
- Bewoordingen die gebruikt worden binnen onze school

2. Controle van de agenda.

Dagelijks worden de agenda's van de leerlingen nagekeken en geparafeerd door de klasleerkrachten. Leerlingen van de 3^e graad vullen hun agenda reeds in voor een bepaalde periode. Op die manier leren zij taken en lessen te plannen doorheen de week/weken.

3. Wat wordt er in de agenda genoteerd?

De agenda wordt gebruikt als communicatiemiddel tussen leerkracht en ouders. De leerkracht noteert notities in verband met:

- Toetsen en taken
- Activiteiten
- Meldingen rond gedrag, huiswerk, ...

De agenda wordt eveneens gebruikt als planningsinstrument. De school streeft ernaar om leerlingen in het kader van 'leren leren' te leren plannen.

Grotere gehelen leerstof worden vooraf ingeschreven in de agenda. Veelal wordt er voor deze toetsen een overzichtsblad/toetsenwijzer meegegeven van de leerstof die dient gestudeerd te worden. Vanaf het 4de leerjaar wordt er gewerkt met een specifieke toetsenplanning. De leerkracht stelt, in samenspraak met de leerlingen en/of ouders, een studieplanning op bij de kersttoetsen en de toetsen einde schooljaar.

4. Waarom geven we huistaken en lessen?

We zijn ervan overtuigd dat leerlingen op deze manier:

- Leren regelmatig werken en een degelijk werkritme opbouwen
- Leren plannen en zich leren organiseren
- Verantwoordelijkheid leren dragen
- Leren verzorgd werken, ook naschools

Dit wordt zorgvuldig en gradueel opgebouwd vanaf het eerste leerjaar.

5. Frequentie

Er kunnen elke dag te leren lessen meegegeven worden aan de leerlingen. De klastitularis bepaalt op welke dagen huiswerk dient ingepland te worden.

6. De te besteden tijd

De tijd die een gemiddelde leerling per dag ongeveer zou moeten besteden aan zijn taken/lessen is:

- Voor het eerste en tweede leerjaar: een 15-tal minuten.
- Voor het derde tot en met het vierde leerjaar: 30 min.
- Voor het vijfde leerjaar: 30 à 60 min.
- Voor het zesde leerjaar: 60 min.